

Stand van zaken huisvesting kinderopvang in Nederland

Utrecht, januari 2010

Buitenhek Management & Consult

Winthontlaan 200
Postbus 85183
3508 AD Utrecht

T +030 287 59 59

F +030 287 59 60

info@buitenhek.nl

www.buitenhek.nl

INDEX

VOORWOORD	3
1. OPDRACHT	4
2. ONDERZOEKSVRAGEN	4
3. ONDERZOEKSMETHODE	4
4. RESPONS EN REPRESENTATIVITEIT	4
5. ONDERZOEKSRESULTATEN HUISVESTING KINDEROPVANG	6
5.1 ONDERZOEKSRESULTATEN DAGOPVANGLOCATIES (KDV).....	6
5.2 ONDERZOEKSRESULTATEN BUITENSCHOOLSE OPVANGLOCATIES (BSO).....	7
5.3 ONDERZOEKSRESULTATEN COMBINATIEFUNCTIES	8
6. ONDERZOEKSRESULTATEN SCHAALGROOTTE HUISVESTING	8
6.1 ONDERZOEKSRESULTATEN SCHAALGROOTTE DAGOPVANG PER LOCATIE	8
6.2 ONDERZOEKSRESULTATEN SCHAALGROOTTE BUITENSCHOOLSE OPVANG PER LOCATIE	9
6.3 ONDERZOEKSRESULTATEN SPREIDING GROOTTE DAGOPVANGLOCATIES	9
6.4 ONDERZOEKSRESULTATEN SPREIDING GROOTTE BSO LOCATIES	10
6.5 ONDERZOEKSRESULTATEN BSO LOCATIES OP SCHOLEN PER REGIO: G4	12
6.6 ONDERZOEKSRESULTATEN BSO LOCATIES OP SCHOLEN PER REGIO: PROVINCIES.....	13
6.7 WAAR ZIJN DE GROTERE BSO LOCATIES GEHUISVEST?	14
7. CONCLUSIES	15
7.1 INLEIDING.....	15
7.2 DAGOPVANG MAAKT NAUWELIJKS GEBRUIK VAN COMBINATIEHUISVESTING	15
7.3 BUITENSCHOOLSE OPVANG MAAKT RUIMSCHOOTS GEBRUIK VAN COMBINATIEHUISVESTING.....	15
7.4 KLEINSCHALIGE OPVANG OP BOERDERIJEN	15
7.5 GEEN VERSNIJPERING DOOR MEER BSO AANBOD OP SCHOOLACCOMMODATIES	15
7.6 REGIONALE VERSCHILLEN BSO AANBOD OP SCHOOLACCOMMODATIES.....	15
7.7 COMBINATIEFUNCTIES IN DE KINDEROPVANG WEINIG POPULAIR.....	15
8. TOEKOMSTPERSPECTIEF	16

Voorwoord

In opdracht van het Netwerkbureau Kinderopvang is door Buitenhek Management & Consult in het najaar van 2009 onderzoek verricht naar de huisvesting van kinderopvanglocaties in Nederland. Aanvullend is eveneens onderzoek gedaan naar het gebruik van combinatiefuncties door kinderopvangaanbieders.

Zoals blijkt uit de onderzoeksresultaten heeft het merendeel van de kinderopvangaanbieders een bijdrage geleverd.

Dankzij de welwillende medewerking van zowel landelijke, regionale als stedelijke aanbieders geeft deze rapportage een representatief beeld van de huisvestings situatie van de kinderopvang in Nederland.

Nogmaals dank aan alle aanbieders die deze rapportage mogelijk gemaakt hebben.

1. Opdracht

De opdracht aan het Netwerkbureau Kinderopvang is om kinderopvangorganisaties, scholen en gemeenten te ondersteunen en te stimuleren bij het realiseren van meer capaciteit in de kinderopvang.

Onderdeel van die opdracht is het initiëren, faciliteren en stimuleren van kennis- en informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partijen.

In dat kader heeft het Netwerkbureau Kinderopvang een onderzoek uitgezet naar de huisvesting van kinderopvang in school-, sport- en/of agrarische accommodaties.

2. Onderzoeksvragen

Het onderzoek geeft onder andere antwoord geven op de volgende onderzoeksvragen:

- welk aandeel van de kinderopvangcapaciteit in Nederland is gehuisvest in schoolaccommodaties, bij sportaccommodaties en bij agrarische bedrijven?
- hoe verschilt de huisvestingssituatie per regio?
- wat is de gemiddelde capaciteit in kindplaatsen van opvanglocaties op scholen en hoe verhoudt zich dat tot de gemiddelde capaciteit in kindplaatsen van alle locaties in Nederland?
- hoeveel aanbieders maken gebruik van combinatiefuncties, wat is de omvang daarvan en welke combinaties worden er gemaakt (onderwijs, sport en overige)?

Aanvullend is een vergelijking gemaakt tussen de huidige schaalgrootte van opvanglocaties en die van drie jaar geleden.

3. Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek zijn de houder- en locatiegegevens gebruikt die eind 2008 opgenomen waren in de gemeentelijke registers kinderopvang en die zijn gebruikt voor de rapportage Monitor capaciteit kinderopvang 2008 (Regioplan, 2009).

Op basis van dit databestand is aan alle houders met 1 of meer kinderopvang of buitenschoolse opvang locaties een enquête verzonden met alle geregistreerde locaties. De houders hebben hierop aangegeven welke locaties gevestigd zijn in een school- of sportaccommodatie danwel op een agrarisch bedrijf (boerderij).

Aanvullend is gevraagd hoeveel medewerkers van deze houders een combinatiefunctie hebben en met welke andere voorziening die combinatiefunctie werd gedeeld. De structuur van het enquêteformulier is opgenomen in de bijlage.

4. Respons en representativiteit

Op basis van het beschikbare databestand zijn in totaal 1.804 enquêtes verzonden naar alle geregistreerde houders met 1 of meer geregistreerde opvanglocaties voor dagopvang of buitenschoolse opvang. In onderstaande tabel is de respons weergegeven gemeten in houders, locaties en kindplaatsen:

Respons gemeten in houders	in aantal	in %
Verstuurde enquêtes naar houders van bso en kdv locaties	1.804	
Verwerkte enquêtes van houders van bso en kdv locaties	1.039	58%
non respons	765	42%

Respons gemeten in locaties*	KDV	BSO
Totaal aantal locaties in Nederland (per eind 2008)	3.908	4.779
Verwerkte enquêtes omvat aantal locaties	2.579	3.287
respons in %	66%	69%

Respons gemeten in kindplaatsen	KDV	BSO
Totaal aantal kindplaatsen in Nederland (per eind 2008)	149.304	159.211
Verwerkte enquêtes omvat aantal kindplaatsen	103.261	111.887
respons in %	69%	70%

Gemiddelde grootte locaties respons vs. landelijk	KDV	BSO
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie landelijk (2008)	38	33
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep	40	34

* KDV = locaties dagopvang, BSO = locaties buitenschoolse opvang

Uit het bovenstaande blijkt dat de respons circa 60% van het totaal aantal kinderopvangaanbieders (houders) omvat en ca. 70% van de locaties en kindplaatsen in Nederland. De non respons betreft met name de kleinere aanbieders met 1 of 2 locaties. Met deze respons is er voldoende basis voor een representatief beeld van de huisvesting van kinderopvanglocaties in Nederland.

Bij het extrapoleren van de onderzoeksresultaten is rekening gehouden met de lagere respons van de kleinere organisaties.

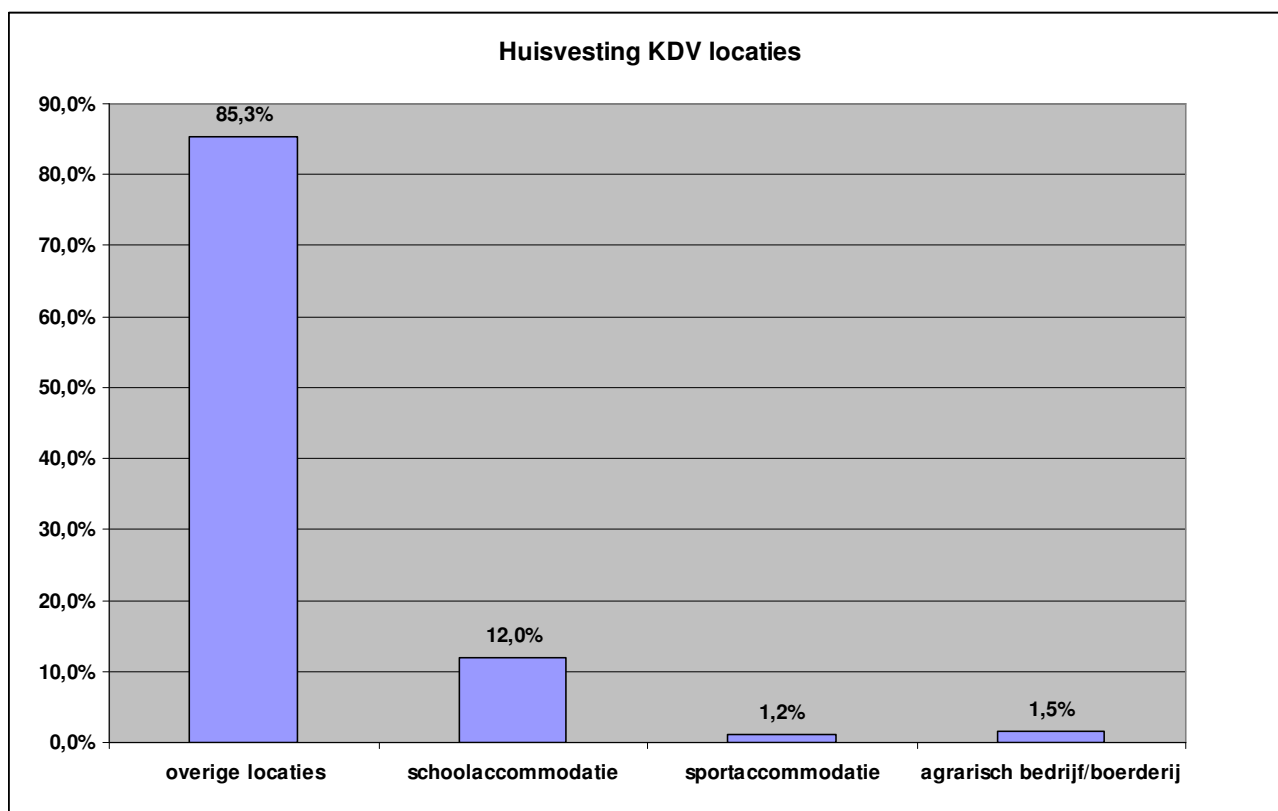
5. Onderzoeksresultaten huisvesting kinderopvang

5.1 Onderzoeksresultaten dagopvanglocaties (KDV)

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksresultaten voor de dagopvanglocaties samengevat:

Huisvesting in:	KDV locaties in aantal	KDV locaties in %
overige locaties	2.199	85,3%
schoolaccommodatie	310	12,0%
sportaccommodatie	32	1,2%
agrarisch bedrijf/boerderij	38	1,5%
totale responsgroep	2.579	100,0%

Daaruit blijkt dat het overgrote merendeel van de dagopvanglocaties (meer dan 85%) niet gehuisvest is in scholen, sportaccommodaties of op agrarische bedrijven. Ongeveer 1 op de 8 (12%) dagopvanglocaties is gevestigd in een schoolaccommodatie en minder dan 3% van de dagopvang locaties is gevestigd in een sportaccommodatie danwel op een boerderij.

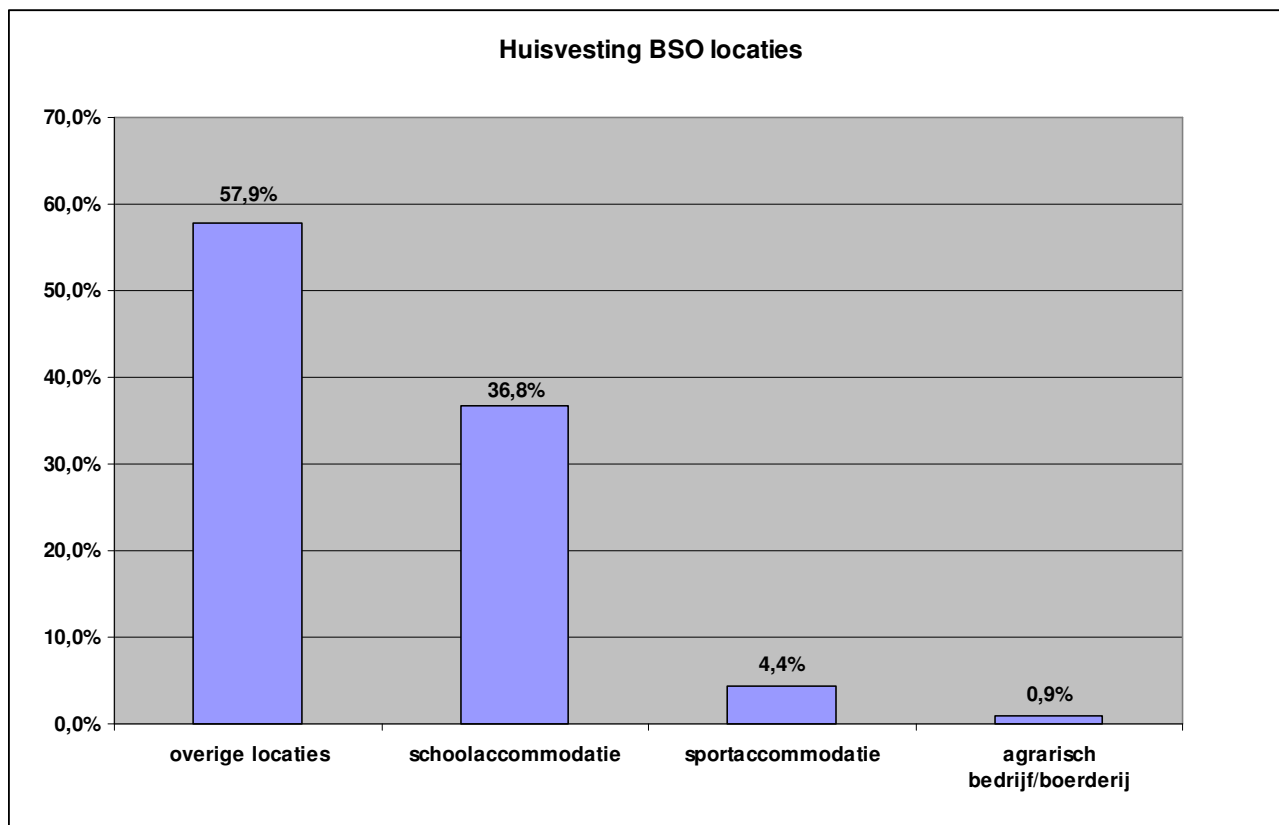

5.2 Onderzoeksresultaten buitenschoolse opvanglocaties (BSO)

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksresultaten voor de buitenschoolse opvanglocaties samengevat:

Huisvesting in:	BSO locaties in aantal	BSO locaties in %
overige locaties	1.903	57,9%
schoolaccommodatie	1.211	36,8%
sportaccommodatie	145	4,4%
agrarisch bedrijf/boerderij	28	0,9%
totale responsgroep	3.287	100,0%

Daaruit blijkt dat meer dan eenderde (36,8%) van de buitenschoolse opvanglocaties is gehuisvest in scholen. Sportaccommodaties nemen meer dan 4% van de huisvesting voor hun rekening en minder dan 1% van de BSO locaties is gevestigd op een boerderij.

5.3 Onderzoeksresultaten combinatiefuncties

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksresultaten van de inventarisatie van combinatiefuncties opgenomen:

Aantal houders met combinatiefuncties	in aantal	in %
Aantal houders in responsgroep	1.039	100%
Aantal houders met combinatiefuncties	115	11%
Aantal medewerkers met combinatiefuncties totaal	476	100%
Aantal medewerkers met combinatiefunctie met school	231	49%
Aantal medewerkers met combinatiefunctie met sport	52	11%
Aantal medewerkers met combinatiefunctie met overig	193	41%

Slechts 11% van de kinderopvangaanbieders maakt gebruik van combinatiefuncties. Houders die gebruik maken van combinatiefuncties hebben gemiddeld 4 medewerkers met een combinatiefunctie. Bijna de helft (49%) van de combinatiefuncties bestaat uit een combinatie tussen kinderopvang- en schoolorganisaties.

Slechts 11% van de combinatiemedewerkers werkt naast opvang in de sport. De overige combinatiefuncties (41%) worden hoofdzakelijk gevormd met welzijnsactiviteiten.

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- er wordt slechts zeer beperkt gebruik gemaakt van combinatiefuncties in de kinderopvang. Het aandeel combinatiemedewerkers in de kinderopvangbranche op het totaal aantal medewerkers bedraagt minder dan 1%. In totaal gaat het om ca. 600 medewerkers in heel Nederland.

6. Onderzoeksresultaten schaalgrootte huisvesting

6.1 Onderzoeksresultaten schaalgrootte dagopvang per locatie

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksresultaten voor de dagopvanglocaties in het totale responsbestand opgenomen:

Gemiddelde grootte locaties respons vs. landelijk	KDV
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie landelijk (2008)	38
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep	40
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep in scholen	34
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op boerderijen	28
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op sportlocaties	36
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op overige locaties	41

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- de dagopvanglocaties op boerderijen zijn over het algemeen zeer kleinschalig (ca. 30% kleiner dan gemiddeld).

6.2 Onderzoeksresultaten schaalgrootte buitenschoolse opvang per locatie

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksresultaten voor de buitenschoolse opvanglocaties in het totale responsbestand opgenomen:

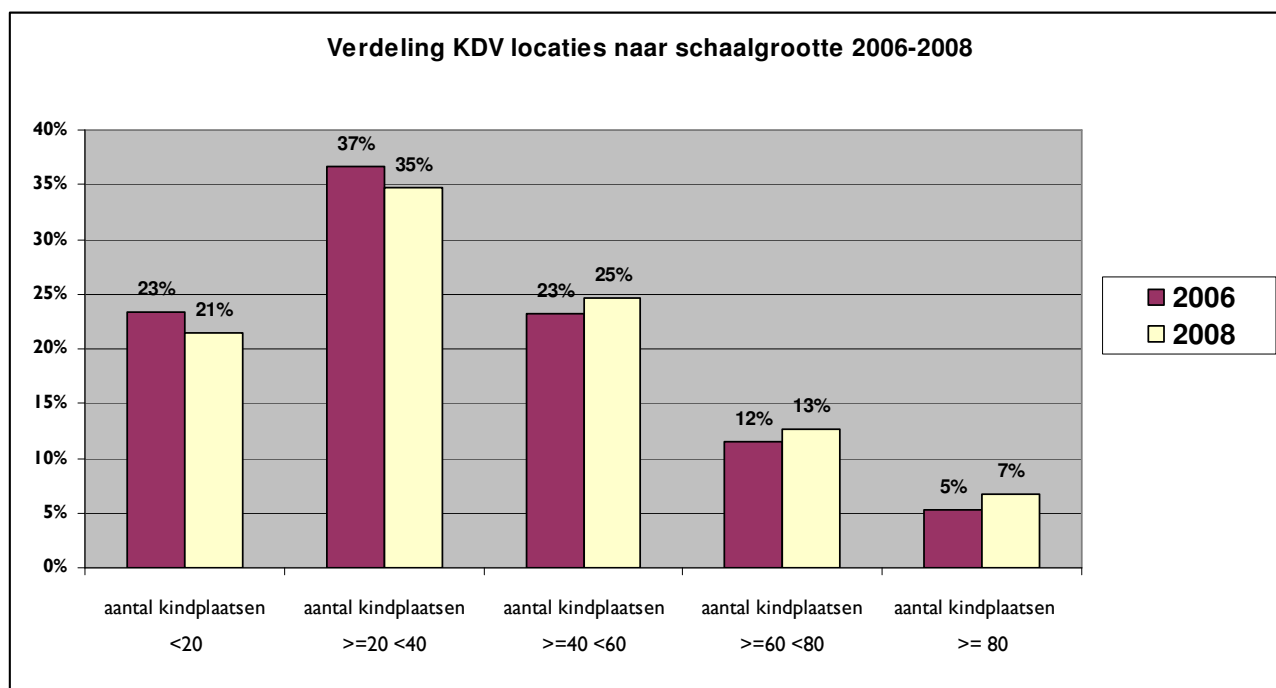
Gemiddelde grootte locaties respons vs. landelijk	BSO
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie landelijk (2008)	33
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep	34
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep in scholen	33
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op boerderijen	24
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op sportlocaties	35
Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie responsgroep op overige locaties	35

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- de BSO-locaties op boerderijen zijn over het algemeen zeer kleinschalig (ca. 30% kleiner dan gemiddeld). De BSO's op andere (dan agrarische) locaties zijn qua gemiddelde schaalgrootte vrijwel gelijk.

6.3 Onderzoeksresultaten spreiding grootte dagopvanglocaties

In onderstaande grafiek is de verdeling naar schaalgrootte opgenomen van de dagopvanglocaties. Om de ontwikkeling in beeld te brengen zijn de actuele cijfers per eind 2008 vergeleken met de cijfers over 2006 (capaciteitsonderzoek Buitenhek Management & Consult 2006).

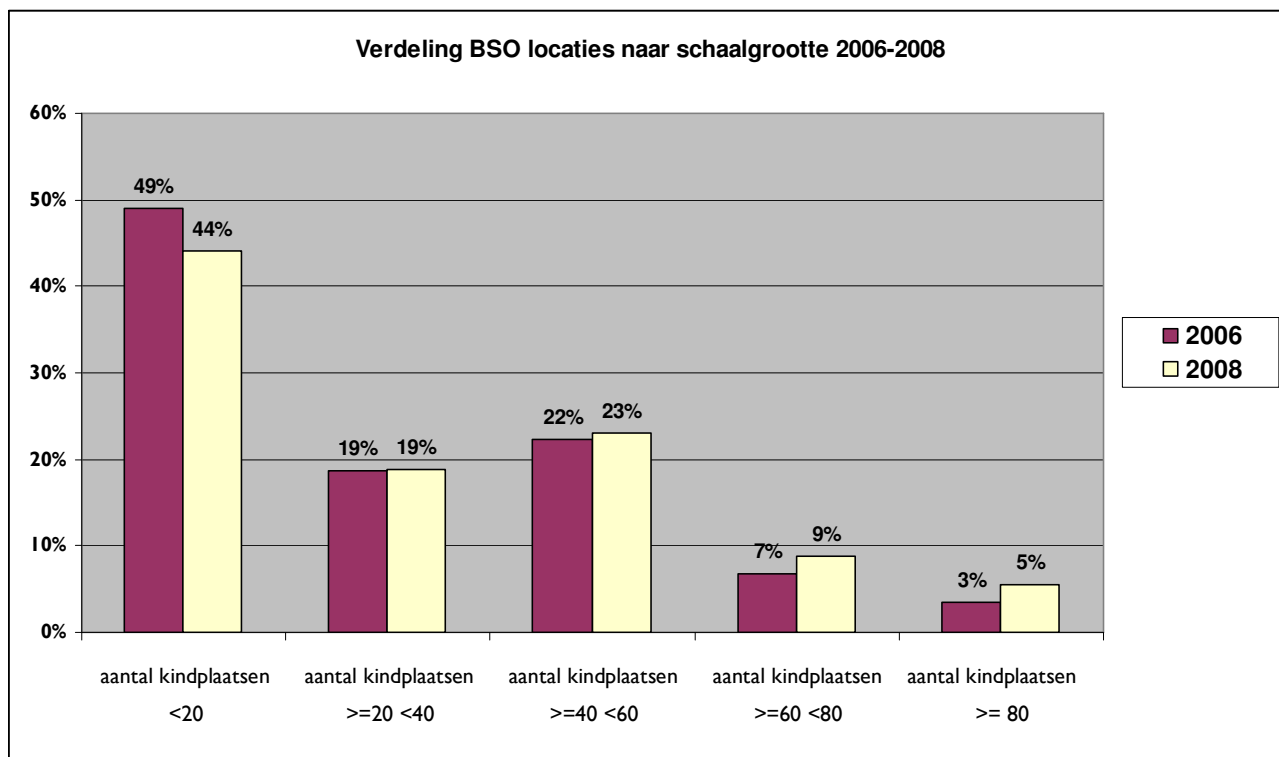
Uit de grafiek blijkt dat er een kleine verschuiving plaatsgevonden heeft naar grotere capaciteit van dagopvanglocaties.

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- er is in de periode 2006-2008 een verschuiving waarneembaar naar grotere KDV locaties.

6.4 Onderzoeksresultaten spreiding grootte BSO locaties

In onderstaande grafiek is de verdeling naar schaalgrootte opgenomen van de buitenschoolse opvanglocaties. Om de ontwikkeling in beeld te brengen zijn de actuele cijfers per eind 2008 vergeleken met de cijfers over 2006 (capaciteitsonderzoek Buitenhk Management & Consult 2006).

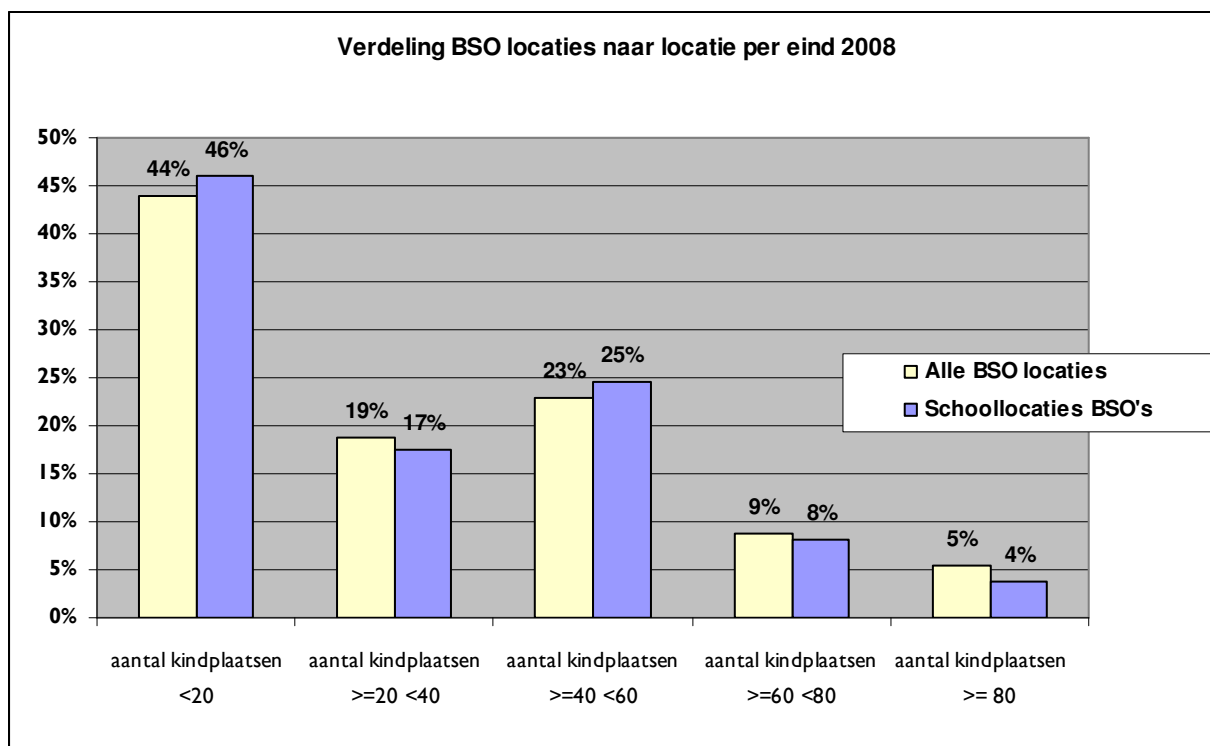
Uit de grafiek blijkt dat het aandeel kleine BSO locaties is afgenomen en dat het aandeel van BSO's met 60 kindplaatsen of meer sterk is uitgebreid.

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- er is in de periode 2006-2008 een verschuiving waarneembaar naar grotere BSO locaties.

In onderstaande grafiek is de vergelijking gemaakt met de verdeling naar schaalgrootte van de BSO locaties op scholen.

Daaruit blijkt dat de BSO's op schoollocaties niet substantieel afwijken van de algemene schaalgrootteverdeling van alle BSO locaties.

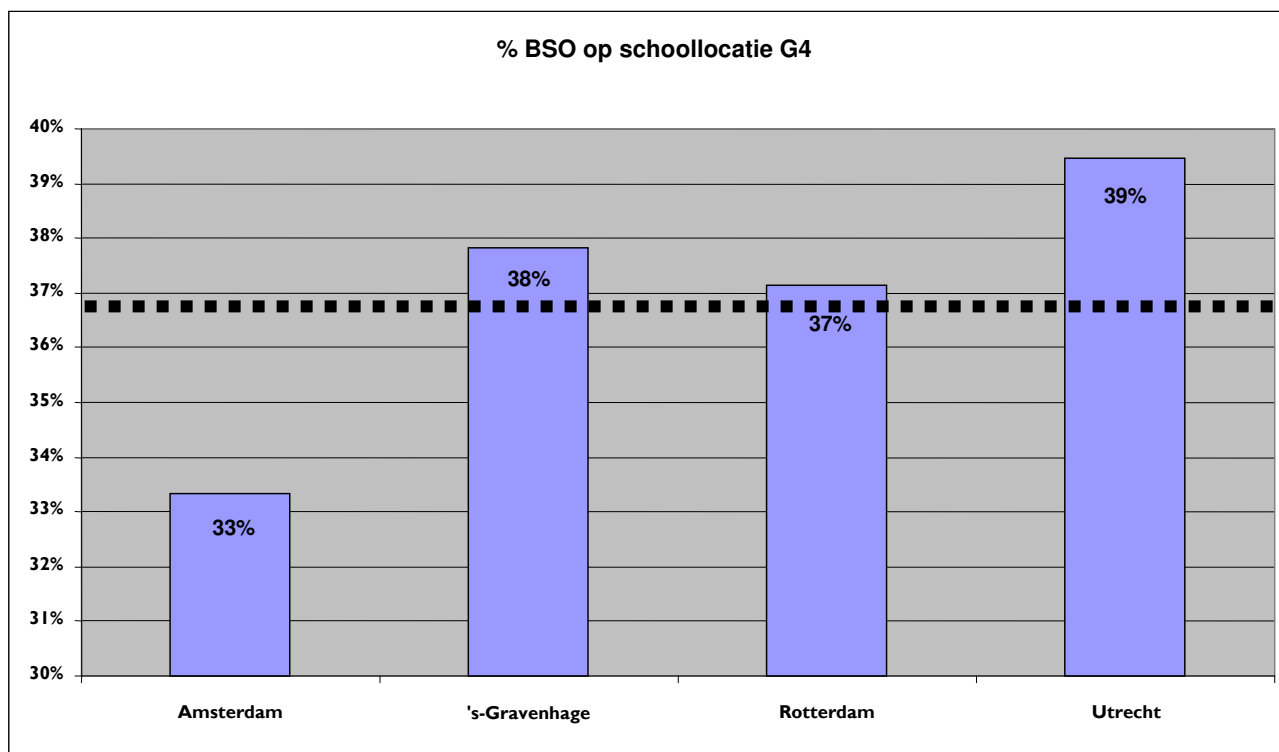
Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- de toename van het aantal BSO's op schoollocaties leidt niet tot versnippering (substantieel lagere gemiddelde schaalgrootte) van het BSO aanbod.

6.5 Onderzoeksresultaten BSO locaties op scholen per regio: G4

In onderstaande grafiek is het percentage BSO op schoollocaties opgenomen van de G4 gemeenten:

Den Haag, Rotterdam en Utrecht scoren iets boven het landelijk gemiddelde (36,8%), Amsterdam scoort (met 33,3%) iets onder het landelijk gemiddelde.

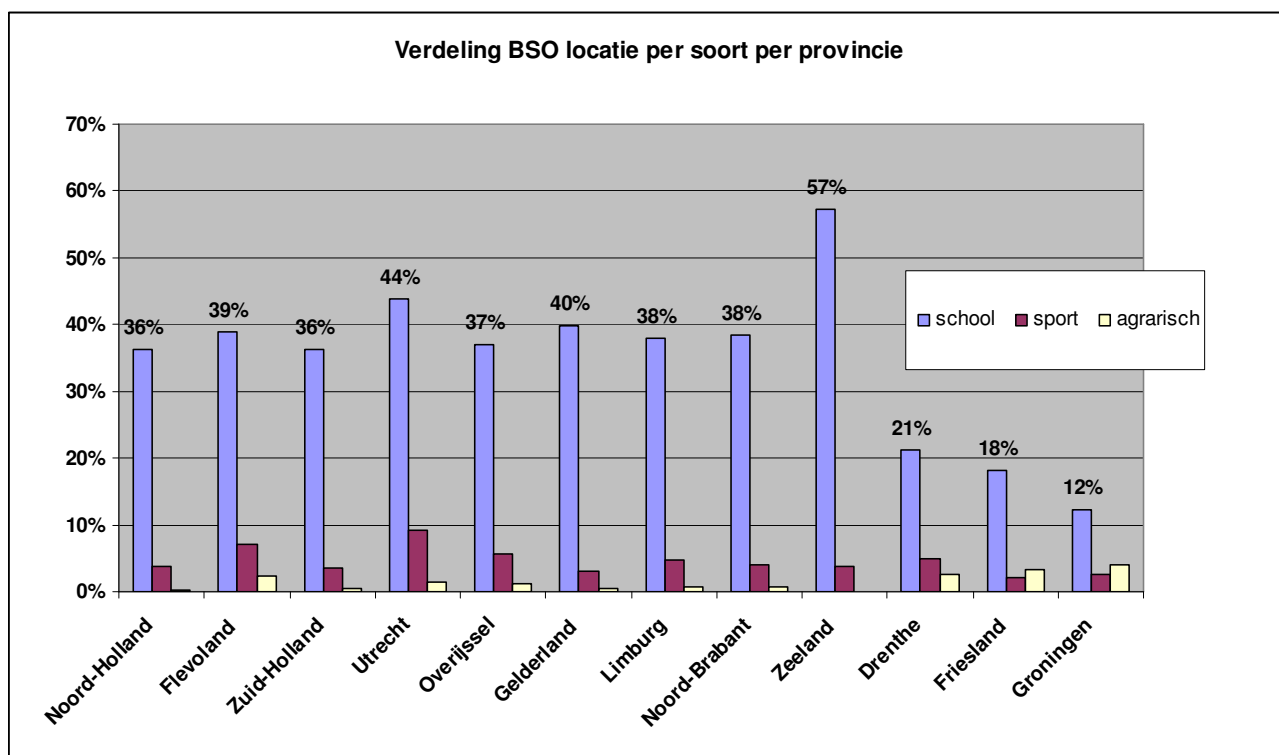
Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- Amsterdam scoort van de G4 het laagst en Utrecht het hoogst als het gaat om de huisvesting van BSO in schoolaccommodaties.

6.6 Onderzoeksresultaten BSO locaties op scholen per regio: provincies

Op provincieniveau is de verdeling van de BSO locaties als volgt.

Daaruit blijkt dat BSO op de boerderij relatief het meest frequent voorkomt in de provincies Flevoland, Drenthe, Friesland en Groningen.

BSO op sportaccommodaties komt relatief het meest frequent voor in de provincies Flevoland en Utrecht.

BSO op schoolaccommodaties is verreweg het meest populair in de provincie Zeeland. De drie noordelijke provincies (Drenthe, Friesland, Groningen) scoren relatief laag als het gaat om het aandeel BSO's dat gevestigd is in schoolaccommodaties.

Uit deze onderzoeksresultaten zijn de volgende conclusies op te maken:

- Combinaties in de huisvesting van school en BSO komt het minste voor in de noordelijke provincies (Drenthe, Friesland, Groningen).
- In de provincie Zeeland komen huisvestingscombinaties tussen school en BSO het meeste voor.

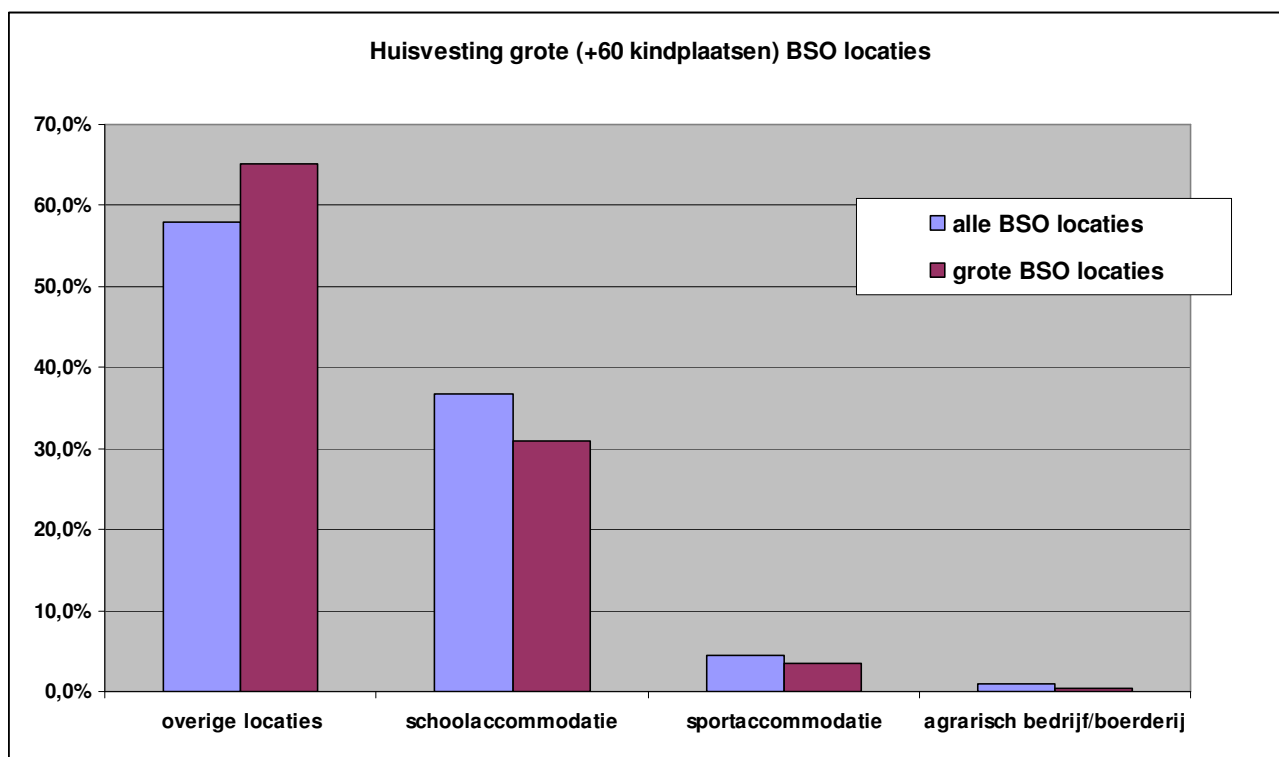

6.7 Waar zijn de grotere BSO locaties gehuisvest?

In onderstaande tabel is vast te stellen voor welke locaties opvangaanbieders kiezen bij het realiseren van grotere BSO locaties:

Huisvesting in:	alle BSO locaties in %	grote BSO in %
overige locaties	57,9%	65,1%
schoolaccommodatie	36,8%	31,0%
sportaccommodatie	4,4%	3,5%
agrarisch bedrijf/boerderij	0,9%	0,4%

Uit de vergelijking met de huisvesting van alle BSO locaties is op te maken dat grote BSO locaties (meer dan 60 kindplaatsen) minder vaak voorkomen op scholen, boerderijen en sportaccommodaties.

Uit deze onderzoeksresultaten is de volgende conclusie op te maken:

- Voor grote BSO locaties wordt minder vaak gekozen voor de combinatiehuisvesting met school, sport of boerderij.

7. Conclusies

7.1 Inleiding

In dit onderzoek is vastgesteld in hoeverre kinderopvang gebruik maakt van combinatiehuisvesting met scholen, sportaccommodaties en agrarische bedrijven (boerderijen). Aanvullend is onderzoek gedaan naar de mate waarin de kinderopvang gebruik maakt van combinatiefuncties met andere organisaties.

De respons van de geënquêteerde kinderopvangaanbieders omvat ca. 70% van alle locaties en kindplaatsen in Nederland.

7.2 Dagopvang maakt nauwelijks gebruik van combinatiehuisvesting

Er wordt voor locaties dagopvang slechts zeer beperkt (minder dan 15% van de locaties) gebruik gemaakt van combinatiehuisvesting met scholen, sportaccommodaties of boerderijen.

7.3 Buitenschoolse opvang maakt ruimschoots gebruik van combinatiehuisvesting

Meer dan 40% van de locaties voor buitenschoolse opvang maakt gebruik van combinatiehuisvesting met scholen, sportaccommodaties of boerderijen.

Het grootste aandeel (36,8%) betreft combinatiehuisvesting met scholen.

7.4 Kleinschalige opvang op boerderijen

De opvanglocaties voor zowel KDV als BSO op boerderijen zijn over het algemeen zeer kleinschalig (ca. 30% kleiner dan gemiddeld).

De BSO's op andere (dan agrarische) locaties zijn qua gemiddelde schaalgrootte vrijwel gelijk.

7.5 Geen versnippering door meer BSO aanbod op schoolaccommodaties

De toename van het aantal BSO's op schoollocaties leidt niet tot versnippering (lagere gemiddelde schaalgrootte) van het BSO aanbod in Nederland.

7.6 Regionale verschillen BSO aanbod op schoolaccommodaties

Amsterdam scoort van de G4 het laagst en Utrecht het hoogst als het gaat om de huisvesting van BSO in schoolaccommodaties. Combinaties in de huisvesting school en BSO locaties komt het minste voor in de noordelijke provincies (Drenthe, Friesland, Groningen). In de provincie Zeeland komen huisvestingscombinaties tussen school en BSO verreweg het meeste voor.

7.7 Combinatiefuncties in de kinderopvang weinig populair

Er wordt slechts zeer beperkt gebruik gemaakt van combinatiefuncties in de kinderopvang. Het aandeel combinatiemedewerkers in de kinderopvangbranche op het totaal aantal medewerkers bedraagt minder dan 1%. In totaal gaat het om ca. 600 medewerkers in heel Nederland.

8. Toekomstperspectief

Nu de wachtlijsten kinderopvangmarkt afnemen en vraag en aanbod meer in evenwicht komen (zie Buitenhk, 2009) zijn er de komende jaren geen grote verschuivingen te verwachten in de huisvestingssituatie van de kinderopvang.

Met de vestiging van nieuwe brede scholen zal de huisvestingssituatie van de kinderopvang – zeker wat betreft de huisvesting van BSO – de komende jaren wel verder verschuiven naar schoolaccommodaties.

Het nastreven van een visie waarin de kinderopvang wordt gehuisvest in de basisscholen (zie o.a. staatssecretaris Dijkma, 7 november 2009) zal de grootste impact hebben op de huisvesting van dagopvanglocaties.

Zoals blijkt uit dit onderzoek is 88% van de dagopvanglocaties immers nog niet gevestigd in schoolaccommodaties.

Ook voor de buitenschoolse opvang is dit toekomstbeeld ingrijpend aangezien meer dan 60% van de BSO locaties nog buiten de scholen gehuisvest is.

Uit dit onderzoek wordt duidelijk dat voor het realiseren van deze visie veel expertise kan worden ontleend bij de kinderopvang- en onderwijsorganisaties in de provincie Zeeland.